

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

งานธุรกิจ ม.๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔



กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑



ผู้เรียบเรียง :	ดร.สุปีย์ วิทยสัมพันธ์ นางสาวละเบียง ชูกระเดื่อง นางสาวภาณีชา รินวงศ์
ผู้ตรวจ :	นางสุรวิรัตน์ มณีฤต นางสาววรรณ สุบรรณชัย นางภาวิณี ปิ่นเย็น
บรรณาธิการ :	ดร.วรรณศร ขอสกุลไพศาล นางช่อม ชักชวน

ผลิตและจัดจำหน่าย

บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด
นางสาวปัญญณี วิทยสัมพันธ์
๑๐๑/๑๔ หมู่บ้านมณีนียา ๓ ซอย ๑๐
ถนนรัตนวิเศษ ตำบลไทรมา อำเภอมะนัง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทร. ๐-๒๕๒๔-๖๓๑๖
๐๘-๑๔๔๕-๙๙๖๘
๐๘-๖๓๐๐-๔๑๑๓
โทรสาร ๐-๒๕๔๔-๓๔๒๓
E-mail : editor@muangthaibook.com
Website : www.muangthaibook.com



หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

งานธุรกิจ ม.๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔



กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง :	ดร.สุปีย์ วิทยสัมพันธ์ นางสาวละเบียง ชูกระเดื่อง นางสาวภาณีชา รินวงศ์
ผู้ตรวจ :	นางสุรวิรัตน์ มณีฤต นางสาววรรณ สุบรรณชัย นางภาวิณี ปิ่นเย็น
บรรณาธิการ :	ดร.วรรณศร ขอสกุลไพศาล นางช่อม ชักชวน
พิมพ์ครั้งที่ ๑ :	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
จำนวน :	๓,๐๐๐ เล่ม
ผลิตโดย :	บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด นางสาวปัญญณี วิทยสัมพันธ์ ๑๐๑/๑๔ หมู่บ้านมณีนียา ๓ ซอย ๑๐ ถนนรัตนวิเศษ ตำบลไทรมา อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐ โทร. ๐-๒๕๒๔-๖๓๑๖, ๐๘-๑๔๔๕-๙๙๖๘, ๐๘-๖๓๐๐-๔๑๑๓ โทรสาร ๐-๒๕๔๔-๓๔๒๓ E-mail : editor@muangthaibook.com Website : www.muangthaibook.com
ISBN :	๙๗๘-๖๑๖-๒๘๑-๙๔๐-๗
ราคา :	๘๐ บาท

“หนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของ บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด ห้ามทำซ้ำ คัดลอก เลียนแบบ
ทำสำเนาตัดแปลง หรือวิธีการอื่นใดไปเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้
นอกจากจะได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจาก บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด”



คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน งานธุรกิจ ม.๔ เล่มนี้ เรียบเรียงขึ้นสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งมีเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหาในหนังสือมีทั้งหมด ๕ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) รอบรู้เรื่องธุรกิจ (๒) เปิดโลกสู่เส้นทางอาชีพ (๓) เทคโนโลยีกับงานอาชีพ (๔) พณิชยอิเล็กทรอนิกส์ และ (๕) ทำงานได้อย่างมีทักษะ พร้อมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด เสริมทักษะความรู้ความเข้าใจ และสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อทำแบบทดสอบประเมินตนเองแบบออนไลน์

ฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือ เมืองไทย และผู้เรียบเรียง หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน งานธุรกิจ ม.๔ เล่มนี้ จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ให้ความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ซึ่งตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ทั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือ เมืองไทย และผู้เรียบเรียง พร้อมน้อมรับคำติชม และกรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบ เพื่อดำเนินการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

ดร.สุณีย์ วิทยสัมพันธ์

นางสาวละเปียง ชูกระเดื่อง

นางสาวภาณิชา รินวงศ์

และ



ฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือ เมืองไทย



สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รอบรู้เรื่องธุรกิจ

๑

๑.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ.....	๒
๑.๒ รูปแบบขององค์กรทางธุรกิจ.....	๑๒
๑.๓ จริยธรรมทางธุรกิจ.....	๒๔
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑.....	๒๘
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑.....	๒๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เปิดโลกสู่เส้นทางอาชีพ

๓๐

๒.๑ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ.....	๓๑
๒.๒ การเตรียมตัวเองเข้าสู่งานอาชีพ.....	๔๐
๒.๓ ทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพสำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑.....	๔๒
๒.๔ อาชีพของมนุษย์ในยุคเทคโนโลยีจักรกล.....	๔๖
๒.๕ “ดิจิทัล ๔.๐” และอาชีพในยุคไทยแลนด์ ๔.๐.....	๔๘
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒.....	๕๕
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒.....	๕๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เทคโนโลยีกับงานอาชีพ

๕๗

๓.๑ ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี.....	๕๘
๓.๒ ความสำคัญของเทคโนโลยีกับงานอาชีพ.....	๕๙
๓.๓ เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน.....	๖๐
๓.๔ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานธุรกิจ.....	๖๖
๓.๕ เทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบอาชีพ.....	๗๒
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ ๓.....	๘๖
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๓.....	๘๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์

๕๘

๔.๑ ความหมายของพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	๘๙
๔.๒ การพัฒนาพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย.....	๙๐
๔.๓ ข้อดีและข้อเสียของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	๙๑
๔.๔ ประเภทของพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	๙๒
๔.๕ การสร้างธุรกิจพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	๙๒
๔.๖ วิธีการทำพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	๙๗
๔.๗ ประโยชน์ของพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	๑๐๒
๔.๘ เว็บและคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับระบบพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	๑๐๓
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ ๔.....	๑๐๖
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๔.....	๑๐๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ทำงานได้อย่างมีทักษะ

๑๑๘

๕.๑ ความหมายของทักษะการทำงาน.....	๑๐๙
๕.๒ ทักษะในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต.....	๑๐๙
๕.๓ การทำงานเพื่อการดำรงชีวิต.....	๑๒๐
๕.๔ ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ : LIFE AND CAREER SKILLS.....	๑๒๓
๕.๔ ความหมายของ New Normal และทักษะในยุค New Normal.....	๑๒๔
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕.....	๑๓๓
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕.....	๑๓๔

บรรณานุกรม

๑๓๕



สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ การทำงานอาชีพ

งานธุรกิจ ม.๔



สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ รอบรู้เรื่องธุรกิจ	
สาระที่ ๒ การอาชีพ มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทาง ในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ	ม.๔-๖/๓ มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ ม.๔-๖/๔ มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เปิดโลกสู่เส้นทางอาชีพ	
สาระที่ ๒ การอาชีพ มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทาง ในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ	ม.๔-๖/๑ อภิปรายแนวทางสู่อาชีพที่สนใจ ม.๔-๖/๒ เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับอาชีพ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เทคโนโลยีกับงานอาชีพ	
สาระที่ ๒ การอาชีพ มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทาง ในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ	ม.๔-๖/๒ เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับอาชีพ



สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce)	
สาระที่ ๒ การอาชีพ มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทาง ในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ	ม.๔-๖/๑ อภิปรายแนวทางสู่อาชีพที่สนใจ ม.๔-๖/๒ เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับอาชีพ ม.๔-๖/๓ มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ทำงานได้อย่างมีทักษะ	
สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง ๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ กระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการ แก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหา ความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว	ม.๔-๖/๑ อธิบายวิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต ม.๔-๖/๒ สร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และมี ทักษะการทำงานร่วมกัน ม.๔-๖/๓ มีทักษะการจัดการในการทำงาน ม.๔-๖/๔ มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน ม.๔-๖/๕ มีทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิต ม.๔-๖/๖ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน ม.๔-๖/๗ ใช้พลังงาน ทรัพยากร ในการทำงานอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม





หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

รอบรู้เรื่องธุรกิจ

สาระที่ ๒

การอาชีพ

มาตรฐาน

ง ๒.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ตัวชี้วัด

ม.๔-๖/๓ มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ

ม.๔-๖/๔ มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ

ผังสาระการเรียนรู้



สาระสำคัญ

๑.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ

๑.๑.๑ ความหมายของธุรกิจ

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณ มีความแตกต่างกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน เนื่องจากจำนวนประชากรของมนุษย์ในสมัยโบราณมีจำนวนน้อย แต่ละคนและแต่ละครอบครัวจะดำรงชีวิตอยู่ด้วยตนเองตามลำพัง โดยสร้างที่พักอาศัย ทำเครื่องนุ่งห่ม เพาะปลูกพืช และล่าสัตว์เพื่อเลี้ยงชีพของตนเองตามความสามารถของแต่ละคน เมื่อสังคมของมนุษย์ขยายขึ้น และความถนัดของมนุษย์มีไม่เหมือนกัน บางคนถนัดในการล่าสัตว์ บางคนถนัดในการเพาะปลูก บางคนถนัดในการทำเครื่องนุ่งห่ม จึงเกิดระบบการแลกเปลี่ยน โดยใช้ของแลกของ (Barter System) กันขึ้น เช่น นำข้าวแลกเนื้อสัตว์ นำไข่แลกเสื้อผ้า เป็นต้น แต่การนำของแลกของก็มีปัญหาบางอย่างเกิดขึ้น เพราะสิ่งของบางอย่างแบ่งแยกได้ยาก เช่น ข้าว ๕ ถัง แลกวัวได้ ๑ ตัว แต่ถ้าคนที่มีข้าว ๒ ถัง ต้องการแลกกับวัว ๑ ตัวไม่ได้ ต้องมีการแบ่งแยกวัวซึ่งทำได้ยาก หรือบางครั้งความต้องการของคนที่นำมาแลกไม่ตรงกัน เช่น คนที่มีไข่ต้องการแลกกับเสื้อผ้า แต่คนที่มีเสื้อผ้าต้องการม้า เป็นต้น ดังนั้น ระบบการแลกเปลี่ยนของต่อของจึงเปลี่ยนไป โดยใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน สิ่งของแต่ละยุคนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนขึ้นอยู่กับความพอใจของคนในแต่ละยุคนั้น เช่น เปลือกหอย ทองคำ ฯลฯ ซึ่งได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นของธุรกิจนั่นเอง จากความเป็นมาของการดำเนินชีวิตดังกล่าวสามารถให้ความหมายของธุรกิจได้ดังนี้



รูปที่ ๑.๑ ธุรกิจ

ธุรกิจ (Business)

หมายถึง องค์กร หรือกิจการที่ก่อให้เกิดสินค้า และบริการ ธุรกิจเป็นกระบวนการทั้งหมดของการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาเปลี่ยนสภาพตามกรรมวิธีการผลิตด้วยแรงคน และเครื่องจักรให้เป็นสินค้า เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการ กิจกรรมของธุรกิจจึงรวมทั้งการผลิต การซื้อ ขาย การจำแนกแจกจ่ายสินค้า การขนส่ง การธนาคาร การประกันภัย และอื่น ๆ

ธุรกิจ (Business)

หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้มีการผลิตสินค้าและบริการ มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน จำหน่าย และกระจายสินค้ามีประโยชน์หรือกำไรจากกิจกรรมนั้น ธุรกิจมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันมาก เพราะนอกจากจะเป็นองค์กรที่ผลิตสินค้าและบริการที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิตหรือปัจจัย ๔ การประกอบธุรกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือใหญ่ แค่นี้ก็ตาม สิ่งที่สำคัญ คือ กำไร เพราะเป็นแรงจูงใจของการดำเนินการทางธุรกิจ ก่อให้เกิดการแข่งขันและการขยายตัวทางธุรกิจให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ธุรกิจ (Business)

หมายถึง ความพยายามที่เป็นแบบแผนของนักธุรกิจในการผลิต และขายสินค้า หรือบริการ เพื่อสนองความต้องการของสังคมโดยมุ่งหวังกำไร

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ธุรกิจ (Business) หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ โดยมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการประโยชน์หรือกำไรจากกิจกรรมนั้น

๑.๑.๒ ความสำคัญของธุรกิจ

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่เหมือนกันอยู่ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทแรกเป็นความต้องการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต (Needs) ได้แก่ ปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนความต้องการอีกประเภทหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์อยากมี (Wants) แต่ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้ มนุษย์ก็ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ตัวอย่างเช่น รถยนต์ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น ดังนั้น ธุรกิจจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของมนุษย์ เพราะธุรกิจเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ทั้ง ๒ ประเภทดังที่กล่าวมาแล้ว



รูปที่ ๑.๒ ความสำคัญของธุรกิจ

(ที่มา : <https://www.myaaccount-cloud.com/Article/Detail/๘๘๔>)

สินค้า คือ สิ่งของที่มีตัวตน สามารถมองเห็นและจับต้องได้ เช่น รถยนต์ อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น ตัวอย่างของธุรกิจที่เป็นแหล่งผลิตสินค้า เช่น โรงงานผลิตรถยนต์ โรงงานผลิตเสื้อผ้า เป็นต้น สำหรับการให้บริการนั้น หมายถึง สิ่งที่ไม่มีความเห็นหรือจับต้องได้ แต่สามารถกำหนดราคาเพื่อซื้อขายกันได้ ตัวอย่างเช่น การให้บริการของสถานเริงรมย์ บริการเสริมสวย บริการซักผ้า บริการขนส่ง บริการด้านการสื่อสารของสถานที่ให้บริการเฉพาะนั้น ๆ เป็นต้น

ธุรกิจเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานในการสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือประชาชนโดยนำทรัพยากรต่าง ๆ มาเข้ากระบวนการที่เรียกว่า “การดำเนินธุรกิจ” ซึ่งธุรกิจเหล่านี้มีผลต่อการพัฒนาประเทศและสังคม พอจะสรุปได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานของธุรกิจก่อให้เกิดการนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๒. ช่วยให้ผู้บริโภคหรือประชาชนได้ใช้สินค้าหรือบริการ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น
๓. ธุรกิจต่าง ๆ ช่วยจัดปัญหาการว่างงาน และช่วยกระจายรายได้ไปสู่ประชาชน
๔. ช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้กับประเทศในรูปแบบของภาษีอากร
๕. ประชาชนหรือผู้บริโภคมีโอกาสได้เลือกสินค้าหรือบริการที่สนองความพึงพอใจสูงสุดได้ง่าย เพราะธุรกิจต่าง ๆ มีการแข่งขันกัน เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการ
๖. ประเทศสามารถนำภาษีอากรที่จัดเก็บไปพัฒนาประเทศได้

๑.๑.๓ วัตถุประสงค์ของธุรกิจ

การประกอบธุรกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใดก็ตาม สิ่งที่อยู่ประกอบธุรกิจต้องการ คือ กำไร แต่นอกจากกำไรแล้ว ยังมีสิ่งอื่นอีกที่ธุรกิจจะต้องคำนึงถึง เช่น ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อลูกจ้าง พนักงาน ฯลฯ วัตถุประสงค์ของธุรกิจ (Business Goals) ที่สำคัญมีดังนี้

๑. เพื่อความมั่นคงของกิจการ เมื่อธุรกิจเริ่มดำเนินการขึ้น เจ้าของธุรกิจก็มีความประสงค์จะผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคต่อไปอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีที่สิ้นสุด

๒. เพื่อความเจริญเติบโตของธุรกิจ นอกจากความมั่นคงของกิจการแล้ว ธุรกิจยังต้องการที่จะเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ โดยการขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้น มีสาขาเพิ่มขึ้น มีพนักงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นคงทั้งทางการเงินและฐานะทางสังคม

๓. เพื่อผลประโยชน์หรือกำไร สิ่งที่มุ่งให้เจ้าของธุรกิจดำเนินธุรกิจต่อไป คือ กำไร ถ้าธุรกิจไม่มีกำไรกิจการนั้นก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ การที่ธุรกิจจะมีกำไรได้นั้น คือ ต้องจำหน่ายสินค้าหรือได้รับค่าบริการในราคาสูงกว่าค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนที่ได้เสียไปในการผลิตสินค้าหรือบริการนั้น

๔. เพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมศีลธรรมอันดีงามของสังคมด้วย ธุรกิจจะต้องไม่ดำเนินการที่ขัดต่อกฎหมาย ประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของสังคม ธุรกิจจะต้องคำนึงถึงผู้บริโภค คำนึงถึงสภาพแวดล้อมต้องช่วยพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น เช่น การไม่ปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ ลำคลอง การไม่ผลิตสินค้าที่มีสารพิษตกค้าง การไม่ตัดไม้ทำลายป่า การไม่ก่อให้เกิดมลพิษ ฯลฯ

จากวัตถุประสงค์ของธุรกิจดังกล่าว จัดว่าเป็นวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของธุรกิจเอกชน แต่ยังมีวัตถุประสงค์บางประเภทที่ไม่ได้หวังผลกำไร (Social Prestige) ได้แก่ กิจการประเภทสาธารณูปโภค (Public Utilities) ต่าง ๆ เช่น การดำเนินการกิจการของการไฟฟ้า การประปา การสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นต้น กิจการดังกล่าวดำเนินการโดยรัฐบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีความสะดวกสบาย

๑.๑.๔ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจต้องอาศัยหลาย ๆ ปัจจัยประกอบกันจึงจะเกิดกิจกรรมในการประกอบธุรกิจ วิชาการปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้ โดยทั่วไปปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจมี ๔ ประเภท ที่เรียกว่า ๔ M ได้แก่

๑. คน (Man) ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะธุรกิจต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความคิดของคน มีคนเป็นผู้ดำเนินการหรือเป็นผู้จัดการ จึงจะเกิดกิจกรรมทางธุรกิจหลายรูปแบบ ซึ่งในวงจรธุรกิจมีคนหลายระดับ หลายรูปแบบ ทั้งระดับผู้บริหาร ผู้ใช้แรงงานร่วมกันดำเนินการ จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ



รูปที่ ๑.๓ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ คน

๒. เงิน (Money) เงินทุนเป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจอีกชนิดหนึ่งที่ต้องนำมาใช้ในการลงทุนเพื่อให้เกิดการประกอบธุรกิจโดยธุรกิจ แต่ละประเภทใช้ปริมาณเงินทุกที่แตกต่างกัน ธุรกิจขนาดใหญ่ย่อมใช้เงินทุนสูงกว่าธุรกิจขนาดเล็กกว่า ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีการวางแผนในการใช้เงินทุน และการจัดหาเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจไม่ประสบปัญหาด้านเงินทุน และก่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดคุ้มกับเงินที่นำมาลงทุน



รูปที่ ๑.๔ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ เงิน



รูปที่ ๑.๕ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ วัสดุ หรือวัตถุดิบ
(ที่มา : <https://www.shera.com/th/icomer/view/132>)

๓. วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ในการผลิตสินค้าต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิตค่อนข้างมาก ผู้บริหารจึงต้องรู้จักการบริหารวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดต้นทุนด้านวัตถุดิบต่ำสุด อันจะส่งผลให้ธุรกิจมีผลกำไรสูงสุดตามมา

๔. วิธีปฏิบัติงาน (Method) เป็นวิธีการในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งต้องมีการวางแผนและควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัว สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกิจการ



รูปที่ ๑.๖ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ วิธีปฏิบัติงาน

๑.๑.๕ ประโยชน์ของธุรกิจ

ประโยชน์ของธุรกิจจำแนกได้ ดังนี้

๑. ธุรกิจผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคม

เนื่องจากความต้องการของคนเราแตกต่างกัน และมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด โดยความต้องการของคนเราจะเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพื่อสร้างความพึงพอใจและความสะดวกสบายแก่ตนเอง ธุรกิจจึงมีหน้าที่ในการจัดหาสิ่งต่าง ๆ มาบริการสนองความต้องการดังกล่าว

๒. ธุรกิจช่วยกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค

เมื่อธุรกิจประเภทผู้ผลิตสินค้า เช่น โรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าออกมาแล้ว การที่สินค้าจะกระจายไปสู่ผู้บริโภคได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยธุรกิจประเภทอื่นช่วยกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค เป็นต้นว่าธุรกิจการขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พ่อค้าคนกลาง การประชาสัมพันธ์ การบริการด้านการเงินของธนาคาร การสื่อสาร ฯลฯ

๓. ธุรกิจเป็นแหล่งตลาดแรงงาน

ในการดำเนินการธุรกิจมีความจำเป็นต้องใช้แรงงาน เพื่อทำการผลิตสินค้าและบริการ ดังนั้น การดำเนินธุรกิจจึงทำให้คนมีงานทำ สามารถหารายได้เพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมดีขึ้น นอกจากนั้นการที่ธุรกิจกระจายไปอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศก็เป็นการกระจายรายได้ และตลาดแรงงานไปสู่ท้องถิ่นอีกด้วย

๔. ธุรกิจเป็นแหล่งเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาล

เมื่อการดำเนินธุรกิจมีผลกำไร ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐบาลตามที่กฎหมายกำหนด ทำรายได้ของรัฐเพิ่มขึ้นและรายได้ดังกล่าวรัฐบาลนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ การสร้างโรงพยาบาล สร้างถนน สร้างโรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่มวลประชาชน

๕. ธุรกิจช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ในการผลิตสินค้าและบริการของธุรกิจในระยะแรก ๆ ก็เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จังหวัดและประเทศ แต่เมื่อธุรกิจขยายตัวเติบโตขึ้นสามารถผลิตสินค้าและบริการได้มาก จนเกิดความต้องการของคนในประเทศ จึงต้องส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ทำให้รายได้เข้าสู่ประเทศเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

๑.๑.๖ ประเภทของธุรกิจ

การแบ่งประเภทของธุรกิจตามลักษณะของกิจกรรมที่ธุรกิจกระทำ แบ่งออกได้ ดังนี้

๑. ธุรกิจการเกษตร (Agriculture) การประกอบธุรกิจการเกษตร ได้แก่ การทำนา การทำไร่ การทำสวน การทำป่าไม้ การทำปศุสัตว์ ฯลฯ

๒. ธุรกิจอุตสาหกรรม (Manufacturing) การประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม ได้แก่ ธุรกิจผลิตสินค้าเพื่ออุปโภค แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๒.๑ อุตสาหกรรมในครัวเรือน จัดเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ใช้แรงงานเฉพาะสมาชิกในครอบครัว ลงทุนไม่สูงนักส่วนใหญ่เป็นการใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนาทำไร่ ขณะที่ร่อบเก็บเกี่ยวพืชผลใช้เวลาว่างมาทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ อุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา อุตสาหกรรมทำเครื่องเงิน อุตสาหกรรมทำเครื่องจักสาน ฯลฯ

๒.๒ อุตสาหกรรมโรงงาน เป็นอุตสาหกรรมที่ผู้ผลิตสินค้ามีโรงงาน มีเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตสินค้าได้ครั้งละจำนวนมาก มีการจ้างแรงงานจากบุคคลภายนอก ได้แก่ โรงงานผลิตรถยนต์ โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์ โรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป โรงงานผลิตพลาสติก ฯลฯ

๓. ธุรกิจเหมืองแร่ (Mineral) การประกอบธุรกิจเหมืองแร่ ได้แก่ การทำเหมืองแร่ชนิดต่าง ๆ การขุดเจาะถ่านหิน การขุดเจาะนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้

๔. ธุรกิจการพาณิชย์ (Commercial) เป็นธุรกิจที่ทำหน้าที่กระจายสินค้าที่ผลิตจากอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไปสู่ผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคได้อุปโภคบริโภคสินค้าตามความต้องการ ได้แก่ ธุรกิจพ่อค้าคนกลาง ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ตัวแทนจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ

๕. ธุรกิจการก่อสร้าง (Construction) เป็นธุรกิจที่ทำหน้าที่ในการนำวัสดุต่าง ๆ ได้แก่ อิฐ หิน ปูน ทราย มาใช้ในการก่อสร้าง เช่น การสร้างถนน สร้างอาคาร สร้างเขื่อน ก่อสร้างโรงพยาบาล เป็นต้น

๖. ธุรกิจการเงิน (Finance) เป็นธุรกิจที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ธุรกิจอื่นทำงานได้คล่องตัวขึ้น เนื่องจากการทำธุรกิจจะต้องเริ่มจากการลงทุน ซึ่งต้องใช้เงินในการลงทุน เช่น นำมาซื้อที่ดิน ปลูกรสร้างอาคาร จ้างคนงาน ซื้อวัตถุดิบ ซื้อเครื่องจักร ฯลฯ ซึ่งถือว่าธุรกิจการเงินเป็นแหล่งที่ธุรกิจอื่นสามารถติดต่อในการจัดหาทุนได้นอกจากนั้นในการส่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศหรือส่งสินค้าไปขายต่างประเทศ ธุรกิจการเงินจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อซื้อขายชำระเงินระหว่างกัน ธุรกิจที่จัดเป็นธุรกิจการเงิน ได้แก่ ธุรกิจประเภทธนาคาร บริษัทประกันภัย บริษัทการเงิน

๗. ธุรกิจให้บริการ (Service) เป็นธุรกิจที่อำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้บริโภค ได้แก่ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจการสื่อสาร ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจการโรงแรม ฯลฯ

๘. ธุรกิจอื่น ๆ เป็นธุรกิจที่นอกเหนือจากธุรกิจประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจ อาชีพอิสระต่าง ๆ เช่น วิศวกร แพทย์ สถาปัตย์ ช่างฝีมือ ประติมากรรม ฯลฯ

๑.๑.๗ หน้าที่ในการประกอบธุรกิจ

ธุรกิจทุกประเภท ต่างมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด สามารถบำบัดความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์ หน้าที่ดังกล่าว ได้แก่

๑. การผลิต (Production) เป็นกิจกรรมในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าหรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการบริโภค กระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ มีหลายขั้นตอน จึงจะได้สินค้าหรือบริการตามที่ต้องการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีความรู้ในการผลิตเป็นอย่างดี จึงจะทำให้ได้สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพดี มีต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ผู้ประกอบธุรกิจต้องพิจารณา ได้แก่

๑.๑ การเลือกทำเลที่ตั้ง

๑.๒ การวางแผนโรงงาน

๑.๓ การออกแบบสินค้า

๑.๔ การกำหนดตารางเวลาการผลิต

๑.๕ การตรวจสอบสินค้า

๒. การจัดหาเงินทุน (Capital) เงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีการบริหารเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการจัดสรรเงินทุนในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการจัดหาเงินทุนมาใช้ในการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีแหล่งเงินทุน ๒ แหล่ง ดังนี้

๒.๑ แหล่งเงินทุนภายใน (Internal Sources) เป็นเงินทุนที่ได้จากเจ้าของกิจการ อันได้แก่ เงินที่นำมาลงทุน และจากกำไร

๒.๒ แหล่งเงินทุนภายนอก (External Sources) เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ภายนอกกิจการ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บรรษัทบริหารธุรกิจขนาดเล็ก (บอย.) บริษัทประกันภัย เป็นต้น

๓. การจัดหาทรัพยากรด้านกำลังคน คนถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมากที่สุดในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องจัดหาบุคคลที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน โดยใช้หลักการ “จัดคนให้เหมาะกับงาน” (Put the right man in the right job) รวมทั้งเมื่อได้บุคลากรที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับงานแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจยังต้องรักษามูลค่าดังกล่าวให้ปฏิบัติงานอยู่ก็บ่งชี้การตลอดไปอย่างมีความสุข ในการจัดหาทรัพยากรด้านกำลังคน ผู้ประกอบธุรกิจควรพิจารณา ดังนี้

๓.๑ การวางแผนกำลังคน ด้านจำนวน คุณภาพและหน้าที่ความรับผิดชอบ

๓.๒ การสรรหากำลังคน

๓.๓ การคัดเลือกและการบรรจุ

๓.๔ การฝึกอบรม

๓.๕ การประเมินผลการปฏิบัติงาน

๔. การบริหารการตลาด เป็นกระบวนการที่ทำให้สินค้าหรือบริการถึงมือผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้บริโภค ซึ่งการบริหารการตลาด ผู้ประกอบธุรกิจต้องอาศัยส่วนผสมทางการตลาด (Marketing mix) หรือเรียกว่า ๔ P's เป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ ได้แก่

๔.๑ ผลิตภัณฑ์ (Product)

คือ สิ่งที่ธุรกิจเสนอขายเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคให้พึงพอใจ ผลิตภัณฑ์อาจจะมีตัวตนหรือไม่ตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วยสินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล ซึ่งต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีมูลค่า (Value) ในสายตาของผู้บริโภค จึงจะขายได้

๔.๒ ราคา (Price)

คือมูลค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ผู้ประกอบธุรกิจต้องกำหนดราคาให้เหมาะสม เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค จึงจะสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้แก่ผู้บริโภคได้ ซึ่งการกำหนดราคาขึ้นอยู่กับตัวผลิตภัณฑ์ กลุ่มตลาดเป้าหมาย การแข่งขัน บทบัญญัติตามกฎหมาย เป็นต้น

๔.๓ การจัดจำหน่าย (Place)

คือ กิจกรรมการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากธุรกิจไปยังตลาด เป้าหมายผู้ประกอบธุรกิจต้องเลือกช่องทางการจำหน่ายให้เหมาะสมกับประเภทของผลิตภัณฑ์ และจะต้องจัดจำหน่ายให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภค จึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้

๔.๔ การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

คือ การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะชักจูงให้เกิดการซื้อ ผู้ประกอบธุรกิจจำเป็นต้องเลือกการส่งเสริมการตลาดให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และกลุ่มตลาดเป้าหมาย ซึ่งเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดมีหลายประเภท อาทิเช่น การโฆษณา การให้ส่วนลด การให้ของแถม เป็นต้น

๑.๑.๘ คุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจ

ผู้ประกอบธุรกิจหรือนักธุรกิจ (Businessman) คือ บุคคลผู้จัดตั้งธุรกิจและบริหารจัดการธุรกิจให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจะต้องติดต่อกับบุคคลอื่นตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงานในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อผลประโยชน์ต่อธุรกิจตน ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีความเชื่อมั่นในตนเอง คือ มีความรู้สึกว่าจะสามารถทำทุกอย่างที่ต้องการหรืออยากทำได้ หากยิ่งประสบความสำเร็จก็จะรู้สึกมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ซึ่งการมีความเชื่อมั่นในตนเองนี้ทำให้นักธุรกิจสามารถทำงานทุกอย่างด้วยความมั่นใจ มีความอยากทำและมีความตั้งใจในการทำ อันทำให้เกิดผลงานออกมาตามที่ต้องการได้

๒. มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าทั้งด้านคำพูดและการกระทำ สร้างสรรค์ผลงานที่ดีมีคุณภาพให้ลูกค้าได้รับโอกาสสิ่งที่ดีและมีความปลอดภัยต่อชีวิต

๓. มีความกตัญญูต่อลูกค้าและผู้มีบุญคุณอื่น ๆ โดยการมอบแต่สิ่งดี ๆ ให้แก่ลูกค้าและพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งอย่างต่อเนื่อง

๔. มีความยุติธรรมในการบริหารงานและตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรมในการให้โอกาสแก่ทุก ๆ ฝ่ายเท่าเทียมกัน

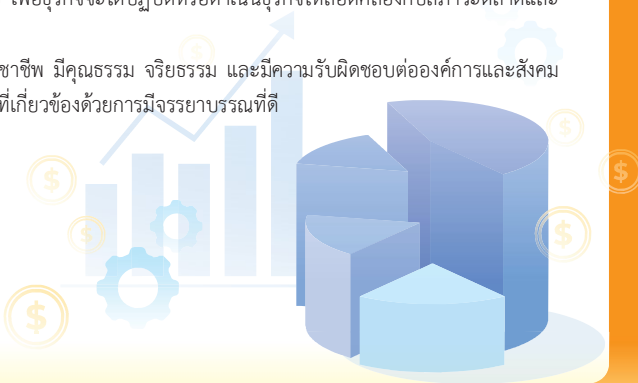
๕. มีประสบการณ์ด้านธุรกิจ การมีประสบการณ์จะทำให้มีข้อมูลในการนำมาวางแผนและบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี เพราะรูว่าสิ่งใดควรปฏิบัติและสิ่งใดควรละเว้น จึงจะทำให้การดำเนินธุรกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๖. มีความมั่นใจในตนเอง สามารถตัดสินใจได้ทันเวลา ทันกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ย่อมทำให้ไม่เสียโอกาสทองในการดำเนินธุรกิจ

๗. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งด้านการบริหารและการจัดการทำให้ธุรกิจมีวิธีการใหม่ ๆ หรือผลงานใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๘. มีความรอบรู้เกี่ยวกับสภาพของตลาด เพราะเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการนำมาตัดสินใจในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่าย เพื่อธุรกิจจะได้ปฏิบัติหรือดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับภาวะตลาดและสังคม

๙. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำและสังคม รวมถึงปฏิบัติต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยการมีจรรยาบรรณที่ดี



นอกจากคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจยังต้องพัฒนาคุณสมบัติดังต่อไปนี้ซึ่งจะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานได้เป็นอย่างดี ได้แก่

- ๑. มีความอดทนและขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
- ๒. มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน
- ๓. มีหลักการและเหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ
- ๔. มีความตื่นตัวและติดตามความเคลื่อนไหวในทุก ๆ ด้านของสังคม
- ๕. มีจิตสำนึกดี มีคุณธรรม
- ๖. มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง สดชื่นแจ่มใสในการปฏิบัติงาน
- ๗. มีความฉลาดและรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน โดยการศึกษาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง

๑.๒ รูปแบบขององค์กรทางธุรกิจ

ในการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจต้องตัดสินใจเลือกรูปแบบการดำเนินธุรกิจของตนเองว่าจะดำเนินงานในรูปแบบองค์กรธุรกิจประเภทใด ซึ่งองค์กรธุรกิจที่ดำเนินกิจการอยู่ในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีวิธีดำเนินงานผลดีและผลเสียที่แตกต่างกัน จำแนกตามลักษณะเจ้าของธุรกิจได้ ๖ รูปแบบดังนี้



๑.๒.๑ กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)

กิจการเจ้าของคนเดียว คือ กิจการที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของหรือลงทุนคนเดียว ควบคุมการดำเนินงานทั้งหมด เมื่อกิจการประสบผลสำเร็จมีผลกำไรก็จะได้ผลประโยชน์เพียงคนเดียว ในขณะที่เดียวกันก็ยอมรับการเสี่ยงภัยจากการขาดทุนเพียงคนเดียวเช่นกัน กิจการประเภทนี้มีอยู่ทั่วประเทศจำนวนมาก ได้รับความนิยมสูงสุดและเป็นธุรกิจที่เก่าแก่ที่สุด การดำเนินงานไม่สลับซับซ้อน มีความคล่องตัวสูงในการตัดสินใจดำเนินงาน กิจการมีขนาดเล็กกว่าธุรกิจประเภทอื่น ตัวอย่างกิจการประเภทนี้ เช่น หาบแร่แฉะลอย ร้านค้าปลีก ร้านค้าส่ง ร้านเสริมสวย ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า การทำไร่ การทำนา เป็นต้น



รูปที่ ๑.๗ กิจการเจ้าของคนเดียว

ลักษณะของกิจการเจ้าของคนเดียว

๑. มีเจ้าของกิจการเพียงคนเดียว ใช้เงินลงทุนน้อย
๒. เจ้าของกิจการมีความรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมดไม่จำกัดจำนวน เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินของเจ้าของได้
๓. เจ้าของกิจการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนทั้งผลกำไรและผลขาดทุนเพียงคนเดียว
๔. การควบคุมการดำเนินงานโดยเจ้าของกิจการคนเดียว

ข้อดีและข้อเสียของกิจการเจ้าของคนเดียว

ข้อดีของกิจการเจ้าของคนเดียว

๑. จัดตั้งง่าย ใช้เงินลงทุนน้อย
๒. มีอิสระในการตัดสินใจดำเนินงานโดยเจ้าของกิจการเพียงคนเดียว ทำให้เกิดความรวดเร็วคล่องตัวในการดำเนินงาน
๓. ผู้ประกอบการได้รับผลกำไรทั้งหมดเพียงคนเดียว
๔. รักษาความลับของกิจการได้ดี เพราะผู้รู้มีเพียงคนเดียว
๕. มีข้อบังคับทางกฎหมายน้อย
๖. การเลิกกิจการทำได้ง่าย

ข้อเสียของกิจการเจ้าของคนเดียว

๑. การขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้นทำได้ยาก เพราะเงินทุนมีจำกัด และถ้าต้องการกู้ยืมเงินจากภายนอกจะทำได้ยาก
๒. การตัดสินใจโดยเจ้าของกิจการเพียงคนเดียวอาจมีข้อผิดพลาดได้ง่าย
๓. ถ้ามีผลขาดทุน ผู้ประกอบการรับผลขาดทุนและรับผิดชอบในหนี้สินของกิจการไม่จำกัดจำนวนเพียงคนเดียว
๔. ระยะเวลาดำเนินงานมักไม่ยืนยาว ขึ้นอยู่กับเจ้าของกิจการ ถ้าเจ้าของกิจการป่วยหรือเสียชีวิตอาจหยุดชะงัก
๕. ความสามารถในการคิดและบริหารงานมีจำกัด เพราะเกิดจากเจ้าของเพียงคนเดียว

๑.๒.๒ กิจการห้างหุ้นส่วน (Partnership)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๒ บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วน คือ สัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากัน เพื่อกระทำการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แก่กิจการที่ทำนั้น” จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า กิจการห้างหุ้นส่วน คือ กิจการที่มีบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมกันลงทุนและดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงาน ซึ่งธุรกิจประเภทนี้สืบต่อมาจากธุรกิจเจ้าของคนเดียว เมื่อกิจการดำเนินงานก้าวหน้าขึ้น ต้องการเงินทุนและการจัดการเพิ่มขึ้น จึงต้องหาบุคคลที่ไว้วางใจได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนร่วมดำเนินงาน ทำให้กิจการมีขนาดใหญ่ขึ้น การบริหารงานมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเดิม

ลักษณะของกิจการห้างหุ้นส่วน

๑. มีผู้ร่วมเป็นหุ้นส่วนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ตกลงทำสัญญาร่วมกันดำเนินงาน ซึ่งอาจจะทำด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร
๒. มีการร่วมกันลงทุน โดยนำเงินสด ทรัพย์สินหรือแรงงานมาลงทุนตามข้อตกลง
๓. มีการกระทำการกิจการอย่างเดียวกันร่วมกัน
๔. มีความประสงค์แบ่งผลกำไรกันตามข้อตกลง

ประเภทกิจการห้างหุ้นส่วน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งห้างหุ้นส่วนออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือ ห้างหุ้นส่วนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ดังนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจึงมีสิทธิดำเนินการในนามห้างหุ้นส่วนได้ ซึ่งห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนหรือไม่ก็ได้ จึงแบ่งห้างหุ้นส่วนสามัญได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล มีสภาพเป็นนิติบุคคล จะต้องใช้คำว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลประกอบหน้าชื่อห้างเสมอ ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้จะต้องระบุชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไว้ชัดเจน ซึ่งจะมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ และหุ้นส่วนผู้จัดการเท่านั้นที่มีสิทธิเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน และทำนิติกรรมต่าง ๆ ในนามห้างหุ้นส่วนได้

๑.๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน มีฐานะเป็นบุคคลธรรมดา ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาของห้างหุ้นส่วน กฎหมายให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมีสิทธิเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนได้

๒. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๒ บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วน คือ สัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากัน เพื่อกระทำการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แก่กิจการที่ทำนั้น” จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า กิจการห้างหุ้นส่วน คือ กิจการที่มีบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมกันลงทุนและดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานซึ่งธุรกิจประเภทนี้สืบต่อมาจากธุรกิจเจ้าของคนเดียว เมื่อกิจการดำเนินงานก้าวหน้าขึ้น ต้องการเงินทุนและการจัดการเพิ่มขึ้นจึงต้องหาบุคคลที่ไว้วางใจได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนร่วมดำเนินงาน ทำให้กิจการมีขนาดใหญ่ขึ้น การบริหารงานมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเดิม



รูปที่ ๑.๘ ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ห้างหุ้นส่วนที่ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้ ต้องใช้คำว่า “ห้างหุ้นส่วนจำกัด” ประกอบหน้าชื่อของห้างหุ้นส่วนเสมอ ห้างหุ้นส่วนจำกัดประกอบด้วยผู้เป็นหุ้นส่วน ๒ ประเภท คือ

๒.๑ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ เป็นหุ้นส่วนประเภทที่จำกัดความรับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุนในห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนประเภทนี้ไม่มีสิทธิเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน มีสิทธิเพียงออกความเห็น รับเป็นที่ปรึกษาและทุนที่นำมาลงทุนต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น จะเป็นแรงงานไม่ได้

๒.๒ หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ เป็นหุ้นส่วนประเภทที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน กฎหมายระบุว่าต้องมีหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบอย่างน้อย ๑ คน ในห้างหุ้นส่วนจำกัด หุ้นส่วนประเภทนี้มีสิทธิเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนและทุนที่นำมาลงทุนเป็นเงินทรัพย์สินหรือแรงงานก็ได้

ข้อดีของห้างหุ้นส่วน

๑. ถ้าหุ้นส่วนแต่ละคนมีความสามารถ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในแต่ละด้านจะทำให้การบริหารธุรกิจสำเร็จลงได้ด้วยดี
๒. การจัดหาเงินทุนทำได้ง่ายกว่ากิจการเจ้าของคนเดียว เพราะมีหุ้นส่วนหลายคนธนาคารหรือสถาบันทางการเงินจึงให้กู้ยืมง่ายกว่า
๓. จัดตั้งได้ง่ายกว่าการจัดตั้งบริษัทจำกัด เพราะข้อจำกัดทางกฎหมายมีไม่มาก

ข้อเสียของห้างหุ้นส่วน

๑. ถ้าผู้ถือหุ้นส่วนบางคนที่ไม่สุจริต หรือทำการโดยประมาทเลินเล่อจะทำให้ผู้ถือหุ้นส่วนอื่นเสียหายไปด้วย
๒. มีความล่าช้าในการตัดสินใจและอาจเกิดความขัดแย้งกันได้ง่าย เนื่องจากมีผู้ถือหุ้นหลายคน
๓. มีหนี้สินไม่จำกัด หากไม่สามารถชำระหนี้ของกิจการได้หมด เจ้าหนี้สามารถเรียกร้องทรัพย์สินส่วนตัวของหุ้นส่วนแต่ละคนได้
๔. ถอนทุนคืนได้ยาก เพราะมีข้อจำกัดตามข้อตกลงในสัญญาและกฎหมาย

๑.๒.๓ กิจการบริษัทจำกัด (Limited Company)

บริษัทจำกัด เป็นการประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล จัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรจากกิจการ ซึ่งจะแบ่งทุนออกเป็นหุ้นที่มีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน และมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไป แต่ไม่ถึง ๑๐๐ คน โดยผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ถืออยู่ ในปัจจุบันประเทศไทยแบ่งบริษัทจำกัดออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. บริษัทเอกชนจำกัด เป็นบริษัทประเภทหนึ่งซึ่งจัดตั้งด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นไม่เกิน ๑๐๐ คน



รูปที่ ๑.๙ บริษัทจำกัด

๒. บริษัทมหาชนจำกัด เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเสนอขายหุ้นต่อประชาชน ซึ่งถือหุ้นตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไป โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนามประสงคเช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ



รูปที่ ๑.๑๐ บริษัทจำกัด (มหาชน)

พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ ได้กำหนดลักษณะโครงสร้างของบริษัทมหาชนจำกัดไว้พอสรุปได้ดังนี้

- ๒.๑ จำนวนผู้ถือหุ้น มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คน ขึ้นไป
- ๒.๒ ทุนจดทะเบียน ไม่มีการกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำไว้
- ๒.๓ มูลค่าหุ้นและการชำระเงินค่าหุ้น หุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดแต่ละหุ้นจะต้องมีมูลค่าเท่ากันและต้องชำระค่าหุ้นครั้งเดียวเต็มมูลค่าหุ้น
- ๒.๔ จำนวนกรรมการ ต้องมีจำนวนกรรมการของบริษัทไม่น้อยกว่า ๕ คน และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีที่อยู่ในประเทศไทย

ข้อดีของบริษัทจำกัด

๑. การจัดการมีประสิทธิภาพ เนื่องจากบริษัทมักจะใช้ผู้บริหารมืออาชีพและมีระบบการทำงานที่ดีกว่าธุรกิจรูปแบบอื่น ๆ
๒. ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเฉพาะค่าหุ้นที่ตนยังค้างจ่ายแก่บริษัทเท่านั้น ถ้าบริษัทมีหนี้สินใด ๆ ผู้ถือหุ้นไม่ต้องรับผิดชอบ
๓. โอน ขาย หรือขยายกิจการได้ง่าย เนื่องจากบริษัทจำกัดดูน่าเชื่อถือในกลุ่มของบุคคลและสถาบันทางการเงิน
๔. มีความมั่นคงถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของบริษัท เช่น ผู้ถือหุ้นเสียชีวิต ล้มละลาย หรือศาลให้เป็นผู้ไร้ความสามารถกิจการไม่ต้องล้มเลิกไป

ข้อเสียของบริษัทจำกัด

๑. การจัดตั้งยุ่งยากและเสียค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากมีข้อจำกัดทางกฎหมายและหน่วยงานของรัฐดูแลอย่างเข้มงวด
๒. ไม่สามารถปกปิดความลับของกิจการได้ทั้งหมด เพราะต้องเปิดเผยข้อมูลแก่รัฐตามกฎหมายกำหนด
๓. ถ้าฝ่ายบริหารไม่ใช่ผู้ถือหุ้น อาจบริหารงานไม่รอบคอบทำให้ธุรกิจล้มเหลวได้
๔. ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีซ้ำซ้อน คือทั้งภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

๑.๒.๔ กิจการสหกรณ์ (Co-operative Society)

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๑๑ ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ดังนี้

สหกรณ์ หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

จากความหมายของสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ จะเห็นได้ว่า สหกรณ์ คือ ธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความประสงค์อย่างเดียวกันร่วมกันจัดตั้งลงทุน ดำเนินการและเป็นเจ้าของร่วมกันด้วยความสมัครใจ ทำหน้าที่ในธุรกิจเพื่อช่วยเหลือสมาชิก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่สมาชิก รวมทั้งรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกให้ดีขึ้น

ลักษณะของกิจการสหกรณ์

๑. เป็นการร่วมทุนของบุคคลตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป โดยไม่จำกัดจำนวน
๒. เป็นการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของบุคคลที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่คำนึงถึงสินทรัพย์
๓. ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับ เพราะสหกรณ์ดำเนินงานในรูป

๕. สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำเนินงานสหกรณ์ เพราะการดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบประชาธิปไตยสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้

๕. มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก โดยไม่คำนึงถึงผลกำไร

๖. การจัดตั้งมีการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการสหกรณ์ ไม่ได้อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์



รูปที่ ๑.๑๑ ภาพความสำคัญของธุรกิจ

ประเภทของสหกรณ์

กิจการสหกรณ์มีหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะการก่อตั้งและการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยในประเทศไทยได้แบ่งประเภทของสหกรณ์ตามประกาศของนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับเรื่องการจัดประเภทสหกรณ์ตามกฎหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๑๑ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ กำหนดประเภทสหกรณ์ที่รับจดทะเบียนรวมมี ๖ ประเภท ดังนี้

๑. สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่มีสมาชิกประกอบด้วยเกษตรกร มีหน้าที่ในการจัดหาและให้บริการแก่สมาชิกในด้านการผลิตการเกษตร เช่น การจัดหาเงินทุน การจัดหาวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ มาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูก การรวบรวมผลผลิตออกจำหน่าย และการแปรรูปผลผลิตออกจำหน่ายให้ได้ดีราคาดี

๒. สหกรณ์การประมง จัดตั้งขึ้นในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพประมง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดชายทะเล ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและประกอบอาชีพด้านการประมง รวมถึงการจัดหาเงินทุนและอุปกรณ์เกี่ยวกับการประมงจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาถูก และการจัดการด้านการตลาดเพื่อให้สามารถจำหน่ายผลผลิตให้ได้ราคาดี จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่อำเภอพรหมพราหม จังหวัดพิษณุโลก มีชื่อว่า “สหกรณ์ประมงพิษณุโลก จำกัด” เป็นสหกรณ์ประมงน้ำจืด เดิมสหกรณ์ประมงได้รวมอยู่กับสหกรณ์การเกษตรปัจจุบันได้แยกสหกรณ์ประมงออกจากสหกรณ์การเกษตร เพราะว่าเป็นอาชีพที่แตกต่างกัน นับว่าเป็นการให้ความสำคัญแก่อาชีพประมงเป็นอย่างมาก

๓. สหกรณ์นิคม เป็นสหกรณ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาหรือจัดสรรที่ดินให้แก่สมาชิกในการประกอบอาชีพ รวมถึงการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพให้แก่สมาชิก เช่น การจัดหาเงินทุนอุปกรณ์การผลิตและเครื่องมือการผลิตมาจำหน่าย ตลอดจนการจัดหาน้ำและการจัดการด้านการตลาดให้อีกด้วย

๔. สหกรณ์ร้านค้า เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่สมาชิกในด้านสาธารถูปโภคต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ไฟฟ้า สหกรณ์แท็กซี่ รถรับจ้าง สหกรณ์การเคหสถาน เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาบริการอย่างใดอย่างหนึ่งที่สมาชิกต้องการ และจะเรียกเก็บค่าบริการที่สหกรณ์จัดนั้นจากสมาชิกตามส่วนที่แต่ละคนใช้ประโยชน์ เมื่อสมาชิกหมดความจำเป็นที่จะใช้บริการอาจเลิกได้ เช่น สหกรณ์การไฟฟ้า เมื่อใดที่ท้องถิ่นมีไฟฟ้าใช้ สมาชิกก็หมดความจำเป็นที่จะใช้บริการของสหกรณ์ สหกรณ์ก็จะเลิกได้

๕. สหกรณ์บริการ เป็นสหกรณ์ที่ให้บริการแก่สมาชิกในด้านสาธารถูปโภคต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ไฟฟ้า สหกรณ์แท็กซี่ รถรับจ้าง สหกรณ์การเคหสถาน เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาบริการอย่างใดอย่างหนึ่งที่สมาชิกต้องการ และจะเรียกเก็บค่าบริการที่สหกรณ์จัดนั้นจากสมาชิกตามส่วนที่แต่ละคนใช้ประโยชน์ เมื่อสมาชิกหมดความจำเป็นที่จะใช้บริการอาจเลิกได้ เช่น สหกรณ์การไฟฟ้า เมื่อใดที่ท้องถิ่นมีไฟฟ้าใช้ สมาชิกก็หมดความจำเป็นที่จะใช้บริการของสหกรณ์ สหกรณ์ก็จะเลิกได้

๖. สหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์ธนกิจ เป็นสหกรณ์ที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการออมเงินในหมู่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืมเงินในยามจำเป็นด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก โดยมีเงินปันผลคืนตามส่วนให้อีกด้วย สหกรณ์ประเภทนี้ได้รับความนิยมและจัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ ครู ตำรวจ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

ข้อดีของสหกรณ์

๑. กฎหมายให้การสนับสนุนช่วยเหลือ เช่น ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้สำหรับผู้บริโภค
๒. เป็นการรวมสมาชิกเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๓. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์ถูกกว่าธุรกิจประเภทอื่น
๔. ได้รับผลประโยชน์ทั่วถึงในหมู่สมาชิก เพราะถ้าใครทำธุรกิจกับสหกรณ์ได้มากก็จะได้รับประโยชน์สูงตามไปด้วย

ข้อเสียของสหกรณ์

๑. สมาชิกที่เป็นผู้ผลิตไม่สามารถตั้งราคาขายผลผลิตของตนเองได้ตามใจชอบ เพราะสหกรณ์จะเป็นผู้กำหนด
๒. หากสมาชิกไม่เข้าใจหลักและวิธีการของสหกรณ์ดีพอ สหกรณ์อาจไม่เจริญเท่าที่ควร
๓. สหกรณ์ขาดเครื่องจูงใจ คือ กำไรที่น้อยกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ
๔. มีทุนจำกัดจึงมีผลต่อการบริหารจัดการ

๑.๒.๕ กิจกรรมแฟรนไชส์ (Franchise)

กิจกรรมแฟรนไชส์ อาจเรียกอีกอย่างว่า ธุรกิจสัมปทาน คือ ธุรกิจที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล ๒ กลุ่มขึ้นไปหรือมากกว่า ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน แต่จะส่งเสริมซึ่งกันและกันในระบบ ธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์จะกระจายสินค้าและบริการไปสู่ผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จากลักษณะของ ธุรกิจแฟรนไชส์จึงมีผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจประเภทนี้ ๒ ฝ่าย คือ

๑. แฟรนไชส์ซอร์ คือ เจ้าของธุรกิจ หรือ ผู้ให้สัมปทาน
๒. แฟรนไชซี คือ ผู้ขอรับสัมปทาน



รูปที่ ๑.๑๒ ภาพกิจกรรมแฟรนไชส์ (Franchise)

(ที่มา : <https://www.stock2morrow.com/article-detail.php?id=2317>)

ประเภทของธุรกิจแฟรนไชส์

ธุรกิจแฟรนไชส์หรือธุรกิจแบบสัมปทานมี ๒ ประเภท คือ

๑. ธุรกิจแฟรนไชส์หรือแบบสัมปทานที่ใช้สินค้าและชื่อการค้า เป็นรูปแบบธุรกิจที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือผู้ให้สัมปทานให้สิทธิแก่ผู้รับสัมปทานหรือตัวแทนจำหน่าย ในการจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใดผลิตภัณฑ์หนึ่งของผู้ให้สัมปทาน โดยผู้รับสัมปทานจะได้รับชื่อสินค้า เครื่องหมายการค้า โดยถือเสมือนว่าเป็นผู้จำหน่ายในสายผลิตภัณฑ์เดียวกับผู้ให้สัมปทาน เช่น ตัวแทนจำหน่ายน้ำอัดลมโคคา-โคล่า สถานบริการน้ำมันเชลล์ ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ฟอร์ด เป็นต้น

๒. ธุรกิจแฟรนไชส์หรือแบบสัมปทานที่ใช้รูปแบบทางธุรกิจ เป็นรูปแบบธุรกิจที่ผู้ให้สัมปทานให้สิทธิแก่ผู้รับสัมปทานในการขายสินค้าและบริการโดยใช้เครื่องหมายการค้าของผู้ให้สัมปทาน เช่น พิซซ่าฮัท เคเอฟซี ครัวเรือนโอเลเว่น เป็นต้น

ข้อดี ข้อเสียของการซื้อแฟรนไชส์

๑. สิทธิเกี่ยวกับการถ่ายทอดระบบงาน กรรมวิธีการผลิตต่าง ๆ โดยจะได้รับคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้มาตรฐานเดียวกัน ได้รับสิทธิและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ประโยชน์จากการจดทะเบียนการค้า ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า ความลับเกี่ยวกับกรรมวิธี และสูตรการผลิตต่าง ๆ ทางการค้า การขอเป็นสถานประกอบการทางด้านการศึกษา แฟรนไชส์ซอร์จะเป็นผู้ช่วยให้กับแฟรนไชซี ซึ่งสะดวกกว่าการเข้าไปขอเปิดโรงเรียนด้วยตัวเอง

๒. “แฟรนไชซี” จะได้รับการฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบจากแฟรนไชส์ซอร์ตัวจริงเท่านั้น ที่จะทำให้ธุรกิจแฟรนไชส์เกิดขึ้นในไทย เพราะคนที่ไม่เคยทำธุรกิจมองว่า “แฟรนไชส์” ง่าย สะดวก และมีสูตรสำเร็จ แนวโน้มของธุรกิจแฟรนไชส์เริ่มเป็นที่นิยมในไทยเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอเมริกา ออสเตรเลีย มาเลเซีย และสิงคโปร์

๓. ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ แปรนด์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งตรงนี้จะต้องมีควมชัดเจน เนื่องจากการสร้างชื่อเสียง ภาพลักษณ์ แปรนด์ ไม่ได้สร้างโดยใช้เวลาแค่สองสามเดือน ดังนั้น ถ้าแฟรนไชส์ซอร์ที่มีอายุการเปิดหรือประสบการณ์น้อย หมายความว่าชื่อเสียงหรือแปรนด์ของเขายังไม่แข็งแรงพอต้องระวัง

๔. สะดวกในการจัดอุปกรณ์ เครื่องจักร วัสดุสิ้นเปลืองได้ง่าย และได้สิทธิซื้อในราคาที่ต่ำกว่า เนื่องจากร้านแฟรนไชส์ทุกร้านจะต้องมีการตกแต่งในคอนเซ็ปต์เดียวกัน แฟรนไชส์ซอร์จะเป็นผู้กำหนดว่าจะต้องใช้อุปกรณ์ เครื่องจักร หรือวัสดุสิ้นเปลืองแบบไหน ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์สามารถซื้ออุปกรณ์ เครื่องจักร หรือวัสดุสิ้นเปลืองให้กับแฟรนไชซีได้ในราคาที่ถูกลงกว่าการที่แฟรนไชซีจะซื้อเพื่อไปเปิดสาขาของตัวเอง

๕. ได้รับผลทางด้านกิจกรรมทางการตลาด โดยแฟรนไชส์ซอร์ที่ีจะต้องทำกิจกรรมการตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างแบรนด์ และรักษาแบรนด์ พร้อมทั้งต้องช่วยในเรื่องของการเพิ่มยอดขายให้กับแฟรนไชส์ซีด้วย เพราะฉะนั้นหากแฟรนไชส์ซอร์ที่มีการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องทั้งการทำมาร์เก็ตพรีและแอดเวอร์ไทซิงพรี ระบบธุรกิจแฟรนไชส์จะเป็นระบบการดำเนินการที่ถูกกว่าการเริ่มต้นทำธุรกิจใหม่ด้วยตัวเอง

๖. การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ ทั้งจำนวนเงินที่จะลงทุน เนื่องจากแฟรนไชส์ซอร์จะต้องมีการกำหนดจำนวนที่แน่นอนให้กับแฟรนไชส์ซีแล้ว นอกจากนี้ยังไม่ต้องเสี่ยงกับปัญหาหลัก ๆ เนื่องจากเป็นระบบที่มีเทคนิค ระบบการทำงาน กลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่แน่นอนอยู่แล้วรวมทั้งยังมีเรื่องของเสียงที่ย่อมติและเป็นที่ยอมรับของลูกค้าอยู่แล้ว

ข้อเสียเปรียบของแฟรนไชส์

๑. ต้องสูญเสียอิสรภาพในการดำเนินธุรกิจ เพราะแนวคิดของการทำแฟรนไชส์คือการดำเนินธุรกิจตามวิธีที่ได้รับการพัฒนาจากแฟรนไชส์ซอร์ การดำเนินธุรกิจตามรูปแบบที่กำหนดไว้เท่านั้น
๒. ด้วยเหตุที่แฟรนไชส์ซีเป็นเจ้าของกิจการ และเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง การปฏิบัติงานและตัดสินใจหลาย ๆ เรื่อง จึงเป็นความรับผิดชอบอย่างเลี่ยงไม่ได้ ด้วยจุดนี้ทำให้ผลเสียในด้านการสูญเสียการควบคุมโดยตรงเกิดขึ้นได้มาก หากระบบต่าง ๆ ของแฟรนไชส์ไม่ดีพอหรือยากต่อการปฏิบัติ
๓. ค่าใช้จ่ายสูง แฟรนไชส์ซีจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายล่วงหน้าเพื่อการได้มาซื้อสิทธิในการประกอบกิจการ นอกจากนี้แฟรนไชส์ซียังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น เงินลงทุนเพื่อตกแต่งร้านค้าและค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายเป็นประจำสำหรับบริการสนับสนุนที่ได้รับจากแฟรนไชส์ซอร์

๑.๒.๖ กิจกรรมรัฐวิสาหกิจ (State Enterprise)

รัฐวิสาหกิจ หมายถึง องค์การของรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ ๕๐ มีการบริหารงานอยู่ระหว่างระบบราชการและระบบธุรกิจ สาเหตุที่รัฐบาลเข้าดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ

๑. เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม กิจกรรมบางประเภทเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อส่วนรวม ถ้าเอกชนดำเนินการอาจทำให้ประชาชนไม่ได้รับการบริการที่ดีและเป็นธรรม
๒. เพื่อป้องกันการผูกขาด การให้เอกชนดำเนินการโดยให้มีการแข่งขันเสรี ผู้ผลิตรายย่อยอาจสูญเสียตลาดใหญ่ไม่ได้ทำให้เกิดการผูกขาดทำให้ประชาชนถูกเอาเปรียบได้
๓. กิจกรรมบางประเภทต้องอาศัยการลงทุนที่สูงมาก เช่น การผลิตไฟฟ้าต้องลงทุนสร้างเขื่อนอ่างเก็บน้ำ เครื่องมือเครื่องจักร และกำลังคนจำนวนมาก ซึ่งเอกชนไม่สามารถดำเนินการได้
๔. เพื่อหารายได้เข้ารัฐ รัฐบาลจำเป็นต้องหารายได้เข้ารัฐนอกจากการเก็บภาษีอากรเพื่อนำไปใช้จ่ายในการทำนุบำรุง และพัฒนาประเทศชาติ

๕. เพื่อความมั่นคงของประเทศ ในยามสงครามสินค้าบางชนิดมีความจำเป็นต่อส่วนรวม เพื่อเป็นการป้องกันการขาดแคลนในยามฉุกเฉิน รัฐจำเป็นต้องเข้ามาดำเนินการเอง ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตเชื้อเพลิง ยารักษาโรค เป็นต้น

๖. เพื่อเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศชาติ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การจัดตั้ง

การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจทำได้ ๔ ลักษณะ คือ

๑. จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติ โดยมีทุนทั้งสิ้นเป็นของรัฐ เช่น องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่าเรือแห่งประเทศไทย ฯลฯ
๒. จัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา โดยมีทุนทั้งสิ้นเป็นของรัฐ เช่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนยาง องค์การสวนสัตว์
๓. จัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยรัฐบาลเป็นเจ้าของทั้งสิ้น หรือถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๕๐ เช่น บริษัทการบินไทย บริษัทไม้อัดไทย บริษัทขนส่ง จำกัด ฯลฯ
๔. จัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี

ข้อดีของรัฐวิสาหกิจ

๑. ทำให้รัฐบาลมีรายได้มาพัฒนาประเทศมากขึ้น
๒. ประชาชนได้รับสวัสดิการ โดยเฉพาะสาธารณูปโภคพื้นฐานในราคาที่ไม่แพง

ข้อเสียของรัฐวิสาหกิจ

ไม่มีการแข่งขันทางธุรกิจ จึงทำให้สินค้าและบริการบางประเภทไม่ได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้น

๑.๓ จริยธรรมทางธุรกิจ

องค์การธุรกิจในยุคใหม่ต้องบริหารงานโดยคำนึงถึงจริยธรรม รับผิดชอบต่อผู้บริโภคด้วยการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ รับผิดชอบต่อพนักงานด้วยการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังต้องดำเนินการกิจการด้วยความโปร่งใสพร้อมจะให้สาธารณชนตรวจสอบเสมอ จริยธรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกด้านขององค์การ การทำงานภายใต้ระบบทุนนิยมและกระแสเศรษฐกิจใหม่ถ้าไม่คำนึงถึงเรื่องจริยธรรมจะสร้างผลกระทบในทางลบได้อย่างรุนแรงและกว้างขวางมากกว่ายุคใด ๆ

๑.๓.๑ ความหมายของจริยธรรม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ คำว่า ธรรม หมายถึง ความดี ส่วนคำว่า จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ดังนั้นความหมายของจริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ มีนักปราชญ์ของวงการศึกษาไทยหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรม (วริยา ชินวรรณโณ ๒๕๔๑) ไว้ดังนี้

อลิสโตเติล กล่าวว่า พฤติกรรมที่เหมาะสม คือ ควรปฏิบัติตามกฎการเดินสายกลาง golden mean of moderation คือ การไม่ทำอะไร สุดโต่ง เช่น ร่ำรวยเกินไป ยากจนเกินไป

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) อธิบายว่า จริยธรรม ตามหลักพุทธศาสนา คือ มรรค หรือ มัชฌิมาปฏิปทา พรหมจารีหรือผู้ประพฤติธรรม หรือ ผู้มีจริยธรรม ตามหลักพุทธศาสนา คือ ผู้ดำเนินชีวิตตาม มรรค หรือปฏิบัติตาม มัชฌิมาปฏิปทา (หลักการครองชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ของมนุษย์ที่จะนำไปสู่จุดหมาย คือ ความดับทุกข์)

กรมพล ทอธรรมชาติ อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรม หรือหลักความประพฤติที่ควรแก่การ ยึดถือและปฏิบัติตาม ก่อ สวัสดิทานิยย์ อธิบายว่า จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติและความนึกคิดในสิ่งที่ ดีงามเหมาะสม ความคิดในเชิงจริยธรรมมีกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ในสมัยโบราณ นักปราชญ์ในยุคโบราณหลายต่อหลาย ท่านต่างกล่าวถึงและพยายามสั่งสอนให้ผู้คนประพฤติปฏิบัติกันในแนวทางที่ถูกต้องชอบธรรม กระทำหน้าที่ของ ตนให้ดีที่สุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและสังคม จนถึงปัจจุบันแนวความคิดในเรื่องจริยธรรม ได้พัฒนามาเป็นลำดับ มีผู้กล่าวถึง ‘จริยธรรม’ ในความหมายที่แตกต่าง ๆ กันหลายลักษณะ เช่น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวว่า จริยธรรม เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะ ทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใด ประเภทหนึ่งใน ๒ ประเภท คือ

๑. เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยม ชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม
๒. เป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ลักษณะของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม แบ่งออกได้เป็น ความรู้เชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน ๒๕๒๐)

สุนน อมรวิวัฒน์ กล่าวว่า จริยธรรม คือ แบบแผนของความประพฤติที่ยึดหลักของศีลธรรม ลักษณะ ที่แตกต่างระหว่าง ‘ศีลธรรม’ และ ‘จริยธรรม’ ก็คือศีลธรรมเป็นหลักการของคุณงามความดีที่มนุษย์ยึดถือปฏิบัติ อิงหลักศาสนาและมีหลักเป็นสากล ส่วนจริยธรรมนั้นแม้จะมีความหมายบางส่วนคล้ายคลึงกับคำว่าศีลธรรม แต่มักเป็นคำที่ใช้ในสาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์ เน้นลักษณะของความประพฤติที่สังคมนิยมชมชอบว่าถูกต้อง เหมาะสม (สุนน อมรวิวัฒน์ ๒๕๓๐)

สำหรับนักคิดในประเทศตะวันตก ก็ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรม ไว้ (ชัยพร วิชชาวุธ ๒๕๓๐) ดังนี้ พียาเจต์ (Piaget ๑๙๖๐) กล่าวว่า จริยธรรม คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่ บุคคลยอมรับว่าถูกต้องดีงามควรประพฤติปฏิบัติตน เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

บราวน์ (Brown ๑๙๖๕) ได้อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบของกฎเกณฑ์ใช้ในการวิเคราะห์ ความประพฤติที่ผิดหรือถูกของบุคคล จริยธรรมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจากประสบการณ์ของบุคคล โดย จริยธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ ความรู้ (knowledge) ความประพฤติ (conduct) และ ความ รู้สึก (felling)

โคลเบอร์ (Kohlberg ๑๙๖๙) ให้การอธิบายว่า จริยธรรมเป็นความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีเป็นกฎเกณฑ์ และมาตรฐานพฤติกรรมในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีจริยธรรมของตนเอง โดยอาศัยกฎเกณฑ์จากสังคม เป็นสิ่งตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด

ฮอฟแมน (Hoffman ๑๙๗๙) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับ ที่บราวน์ได้กระทำ กล่าวคือ เขาเชื่อว่าจริยธรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน (internalization) ขององค์ ประกอบจริยธรรม ๓ ประการ ที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (moral thought) ความรู้สึกทาง จริยธรรม (moral felling) และพฤติกรรมจริยธรรม (moral behavior)

โดยการประมวลจากความหมายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศขอสรุปนิยาม ความหมาย ของ ‘จริยธรรม’ ไว้คือ จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติ แนวทาง แบบแผน หรือหลักการที่ว่าด้วยความ ดีงามซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการของศาสนา หรือสิ่งที่คนในสังคมยอมรับว่าเป็นความดีความถูกต้อง เป็นต้นว่า หลักของศีล สมบัติ หลักของการยึดประโยชน์ส่วนรวม หรือหลักของการพัฒนาประเทศ ฯลฯ เพื่อความสามารถ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การปลูกฝังจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจที่มีอิทธิพล ต่อความประพฤติของมนุษย์ในสังคม แรงกดดันต่อการตัดสินใจกับคุณค่าทางจริยธรรม

๑.๓.๒ การดำเนินงานทางธุรกิจอย่างมีจริยธรรม

จริยธรรมถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเพิ่มผลผลิต ผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการที่มีจริยธรรมใน การดำเนินธุรกิจ ย่อมได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากลูกค้า ผู้ขาย ผู้ถือหุ้น คู่แข่งขัน พนักงาน ข้าราชการและ ประชาชนทั่วไป ทำให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้อย่างยั่งยืน ทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ร่วมกันนำความสุข ความเจริญมายังหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติโดยรวม ตัวอย่างการดำเนินงานทางธุรกิจอย่างมีจริยธรรมที่สำคัญ ๑๐ ประการ เช่น

๑. ไม่เบียดเบียนลูกค้า ได้แก่ ไม่ปลอมปนสินค้าหรือไม่ส่งสินค้าที่มาตรฐานต่ำกว่าที่ได้ตกลงกัน ไว้ ไม่กักตุนสินค้าเพื่อขึ้นราคา ไม่ค้ากำไรเกินควร เป็นต้น
๒. ไม่เบียดเบียนผู้จัดส่งวัตถุดิบ เช่น ซัพพลายเออร์ (supplier) เวนเดอร์ (vender) เป็นต้น การไม่เบียดเบียน ได้แก่ การไม่กดราคาซื้อให้ต่ำลงมากเกินไป การไม่ยืดระยะเวลาชำระหนี้ ออกไปมากเกินไป การปิดบังข้อมูลบางอย่าง การไม่ตำหนิวัตถุดิบ และการไม่สร้างหลักฐานเท็จเพื่อเรียกร้องให้ผู้จัดส่งวัตถุดิบชดใช้ ค่าเสียหาย เป็นต้น
๓. ไม่เบียดเบียนพนักงาน ได้แก่ การจ่ายค่าแรงให้อย่างเป็นธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย ตรงต่อ เวลา การใช้แรงงานอย่างไม่กดขี่ ทารุณ การจัดสวัสดิการและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม การจัดหา

อุปกรณ์ในการทำงานให้ตามสมควรไม่ต้องให้พนักงานไปซื้อหามาเองโดยไม่จำเป็น การไม่เก็บเงินค่าประกันต่าง ๆ จากพนักงานโดยไม่จำเป็น การจ่ายค่าล่วงเวลาให้เมื่อมีการทำงานล่วงเวลาอย่างถูกต้อง เป็นต้น

๙. ไม่เบียดเบียนผู้ถือหุ้น ได้แก่ การไม่สร้างหลักฐานเท็จหรือไม่สร้างข้อมูลให้ผู้ถือหุ้นหลงผิดในการซื้อหุ้นเพิ่มทุน การจ่ายเงินปันผลให้ตามสมควร การไม่ปิดบังข้อมูลที่แท้จริง การไม่เอาส่วนเกินมูลค่าหุ้นไปฝากธนาคารไว้กินดอกเบี้ยเฉย ๆ โดยไม่นำไปลงทุนตามที่ได้สัญญาไว้ การไม่นำเงินลงทุนไปใช้ผิดประเภท การตั้งใจบริหารบริษัทให้เต็มความสามารถ การไม่ปันหุ้นให้มีราคาสูง เป็นต้น

๑๐. ไม่เบียดเบียนผู้ร่วมงาน ได้แก่ การไม่ปิดบังข้อมูลให้ผู้ร่วมงานหรือบริษัทร่วมทุนควรจะได้รับรู้การบริหารงานอย่างซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา การไม่ทุจริตคอร์รัปชัน การไม่เอาเปรียบกินแรงผู้ร่วมงาน เป็นต้น

๑๑. ไม่เบียดเบียนผู้ให้กู้ยืม ได้แก่ การไม่นำเงินที่กู้ยืมไปใช้ผิดข้อตกลง การไม่ยัดเยียดเวลาชำระหนี้โดยไม่มีเหตุอันควร การไม่สร้างหลักฐานเท็จเพื่อหลอกลวงผู้ให้กู้ยืม เป็นต้น

๑๒. ไม่เบียดเบียนคู่แข่ง ได้แก่ การไม่ปล่อยข่าวลือหรือไม่สร้างหลักฐานที่เป็นเท็จทำให้คู่แข่งเสียหาย การไม่ปลอมสินค้าคู่แข่ง การไม่ดัดสินบนเพื่อแย่งลูกค้าจากคู่แข่ง การปฏิบัติตามข้อตกลงหรือพันธะผูกพันอย่างเคร่งครัด การไม่นอกกฎนอกทางหรือปฏิบัตินอกกติกา เป็นต้น

๑๓. ไม่เบียดเบียนราชการ ได้แก่ การไม่ดัดสินบนข้าราชการเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย การจ่ายภาษีถูกต้องตรงความเป็นจริง ไม่มีการทำบัญชี ๒-๓ ซุด ไม่หลีกเลี่ยงภาษีโดยวิธีการอาศัยช่องว่างของกฎหมาย การไม่สร้างหลักฐานเท็จเพื่อหลอกลวงทางการ เป็นต้น

๑๔. ไม่เบียดเบียนสังคม ได้แก่ การไม่โฆษณาหลอกลวง ไม่โฆษณาเกินจริง หรือไม่โฆษณาให้หลงผิด การไม่ฉวยโอกาสขายของแพง การไม่ผลิตสินค้าและบริการที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ เป็นต้น

๑๕. การไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ไม่ทำให้น้ำเสีย ไม่ทำให้อากาศเป็นพิษ การจัดให้มีระบบการจัดการกับของเสียหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดมลพิษ เช่น จัดให้มีการจัดการกับกากอุตสาหกรรมที่เป็นพิษอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

๑.๓.๓ ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมทางธุรกิจ

เมื่อเกิดความเสียหายในธุรกิจสิ่งที่ยั่งยืนและแสวงหาคือความรับผิดชอบต่อสังคม และจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ เรื่องจริยธรรมเป็นเรื่องของรูปแบบของการตีความว่า พฤติกรรมใดผิดและพฤติกรรมใดถูก สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ จริยธรรมเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทุกสถาบัน มักมีการพูดถึงว่าเราควรมีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ พฤติกรรมดังกล่าวอาทิ การป้องกันไม่ให้ข่าวสารรั่วไหลออกเพื่อผลประโยชน์ในการซื้อขายหลักทรัพย์แก่เพื่อนฝูงที่ใกล้ชิด การไม่ใช้โฆษณาหลอกลวงแก่ผู้บริโภค หรือการไม่รวมกลุ่มธุรกิจเพียงเพื่อต้องการจะขึ้นราคาสินค้าเท่านั้น สิ่งเหล่านี้ควรจะเลิกไปเสีย เพราะเป็นพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ

กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

รอบรู้เรื่องธุรกิจ

งานกลุ่มพัฒนากระบวนการทำงานกลุ่ม พัฒนาระบวนการคิด



ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕-๗ คน จับฉลากหัวข้อและให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ตามหัวข้อมาดังต่อไปนี้ และออกมานำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่นักเรียนถนัดและสนใจ เช่น นำเสนอในรูปแบบของ PowerPoint วิดีโอ บทบาทสมมติ การแสดงละคร

๑. กิจการเจ้าของคนเดียว
๒. ห้างหุ้นส่วน
๓. บริษัท จำกัด
๔. สหกรณ์
๕. รัฐวิสาหกิจ
๖. ธุรกิจแฟรนไชส์

คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

รอบรู้เรื่องธุรกิจ

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ธุรกิจ (Business) มีความหมายว่าอย่างไร
๒. การดำเนินธุรกิจมีผลต่อการพัฒนาประเทศและสังคมอย่างไร
๓. วัตถุประสงค์ของธุรกิจมีอะไรบ้าง
๔. จงบอกปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ
๕. ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของธุรกิจว่ามีอะไรบ้าง
๖. จงบอกประเภทของธุรกิจว่ามีอะไรบ้าง
๗. รูปแบบขององค์กรทางธุรกิจมีกี่รูปแบบอะไรบ้าง
๘. กิจการเจ้าของคนเดียวคืออะไร มีข้อดี ข้อเสียอะไรบ้าง
๙. บริษัทจำกัดคืออะไร มีข้อดี ข้อเสียอะไรบ้าง
๑๐. การดำเนินงานทางธุรกิจอย่างมีจริยธรรมมีอะไรบ้าง จงอธิบายเป็นข้อ ๆ

แบบทดสอบประเมินตนเอง



ให้นักเรียนสแกน QR Code
เพื่อทำแบบทดสอบประเมินตนเอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑